

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(första avdelningen i utökad sammansättning)
den 16 april 1997 *

I mål T-554/93,

Alfred Thomas Edward Saint och Christopher Murray, Penrhos, Gwent (Förenade kungariket) respektive Naas, Kildare (Irland), företrädda av advokaten Erik H. Pijnacker Hordijk, Amsterdam, och advokaten vid Hoge Raad der Nederlanden Hendrik J. Bronkhorst, med fullmakt från Burges Salmon, solicitors, delgivningsadress: advokatbyrå Luc Frieden, 62, avenue Guillaume, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska unionens råd, företrätt av juridiske rådgivaren Arthur Brautigam och Michael Bishop, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: generaldirektören Bruno Eynard, avdelningen för rättsfrågor, Europeiska investeringsbanken, 100, boulevard Konrad Adenauer, Luxemburg,

och

* Rättegångsspråk: engelska.

Europeiska gemenskapernas kommission, inledningsvis företrädd av juridiske rådgivaren Gérard Rozet och Xavier Lewis, rättstjänsten, därefter av Gérard Rozet och Christopher Docksey, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Carlos Gómez de la Cruz, rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

angående en talan med stöd av artikel 173 i EEG-fördraget om ogiltigförklaring av artiklarna 8.2 a och 14 fjärde stycket i rådets förordning (EEG) nr 2187/93 av den 22 juli 1993 om erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter som tillfälligt har varit förhindrade att utöva sin verksamhet (EGT L 196, s. 6), och en skadeståndstalan med stöd av artiklarna 178 och 215 i EEG-fördraget om ersättning för den skada som sökandena har orsakats till följd av att de har förhindrats att saluföra mjölk med anledning av rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13), i dess genom kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 (EGT L 132, s. 11) kompletterade lydelse,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(första avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden A. Saggio samt domarna C.W. Bellamy, A. Kalogeropoulos, V. Tiili och R. M. Moura Ramos,

justitiesekreterare: H. Jung,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 21 maj 1996,

följande

Dom

Bakgrund och tillämpliga bestämmelser

- 1 För att minska ett överskott av mjölkproduktion inom gemenskapen antog rådet förordning (EEG) nr 1078/77 av den 17 maj 1977 om införande av ett bidragssystem för avstående från saluförande av mjölk och mjölkprodukter och för omställning av mjölkbesättningar (EGT L 131, s. 1). I denna förordning erbjöds producenter ett bidrag i utbyte mot ett skriftligt åtagande om avstående från saluförande av mjölk eller omställning av besättningarna under en period om fem år.
- 2 Sökandena, vilka är mjölkproducenter i Förenade konungariket och i Irland, har ingått sådana åtaganden, vilka löpte ut den 11 mars 1984 respektive den 13 maj 1985.
- 3 För att komma till rätta med ett bestående produktionsöverskott antog rådet förordning (EEG) nr 856/84 av den 31 mars 1984 (EGT L 90, s. 10) om ändring av förordning (EEG) nr 804/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 148, s. 13). Genom den nya artikel 5c i denna förordning infördes en "tilläggsavgift" för de kvantiteter mjölk som har levererats av producenter och som överstiger en viss "referenskvantitet".

- 4 I rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallad förordning nr 857/84) fastställdes en referenskvantitet för varje producent på grundval av den produktion som levererats under ett referensår, närmare bestämt kalenderåret 1981, med förbehåll för att medlemsstaterna även kunde välja kalenderåren 1982 eller 1983. Förordningen kompletterades med kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 om tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 (EGT L 132, s. 11, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallad förordning nr 1371/84).

- 5 Sökandenas åtaganden i fråga om avstående från saluförande eller omställning avsåg dessa referensår. Då de inte hade producerat någon mjölk under dessa år, kunde de inte tilldelas någon referenskvantitet och följaktligen inte heller saluföra någon mjölk som var befriad från tilläggsavgift.

- 6 Domstolen förklarade genom dom av den 28 april 1988 i mål 120/86, Mulder (Rec. 1988, s. 2321, nedan kallad domen i målet Mulder I), och i mål 170/86, Von Deetzen (Rec. 1988, s. 2355), att förordning nr 857/84, kompletterad genom förordning nr 1371/84, var ogiltig på grund av att principen om berättigade förväntningar hade åsidosatts.

- 7 För att verkställa dessa domar antog rådet förordning (EEG) nr 764/89 av den 20 mars 1989 om ändring av förordning (EEG) nr 857/84 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 84, s. 2, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallad förordning nr 764/89). Genom denna ändringsförordning erhöll de producenter som hade undertecknat åtaganden att inte saluföra eller att ställa om sin kreatursbesättning en "särskild" referenskvantitet ("kvot"). Dessa producenter kallas "SLOM I-producenter".

- 8 För tilldelningen av en särskild referenskvantitet gällde ett flertal villkor. Vissa av dessa villkor ogiltigförklarades av domstolen genom domarna av den 11 december 1990 i mål C-189/89, Spagl (Rec. 1990, s. I-4539) och i mål C-217/89, Pastätter (Rec. 1990, s. I-4585).
- 9 Till följd av dessa domar antog rådet förordning (EEG) nr 1639/91 av den 13 juni 1991 om ändring av förordning (EEG) nr 857/84 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 150, s. 35, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallad förordning nr 1639/91). Genom denna förordning tilldelades de berörda producenterna en särskild referenskvantitet. Dessa producenter kallas "SLOM II-producenter".
- 10 En av de producenter som väckte den talan som resulterade i att förordning nr 857/84 ogiltigförklarades hade under tiden tillsammans med andra producenter väckt talan mot rådet och kommissionen om ersättning för den skada som de orsakats på grund av att en referenskvantitet inte hade tilldelats med tillämpning av denna förordning.
- 11 Domstolen har genom dom av den 19 maj 1992 i mål C-104/89 och C-37/90, Mulder m. fl. mot rådet och kommissionen (Rec. 1992, s. I-3061, nedan kallad domen i målet Mulder II eller målet Mulder II) förklarat att gemenskapen ansvarar för denna skada. Domstolen gav parterna ett år för att komma överens om skadeståndsbeloppet. Då parterna inte nådde någon överenskommelse återupptogs förfarandet för att domstolen i den dom genom vilken målet avgjordes skulle kunna fastställa kriterierna för att bedöma skadans omfattning.
- 12 Det framgår av domen i målet Mulder II att varje producent som har förhindrats att saluföra mjölk endast på grund av att denne har åtagit sig att inte saluföra eller att ställa om sin kreatursbesättning i princip har rätt till skadestånd.

- 13 Med anledning av det stora antalet berörda producenter och svårigheten att förhandla fram individuella lösningar publicerade rådet och kommissionen den 5 augusti 1992 meddelande 92/C 198/04 (EGT C 198, s. 4, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallat meddelandet eller meddelandet av den 5 augusti). Efter att ha erinrat om konsekvenserna av domen i målet *Mulder II*, och i syfte att ge denna full verkan, uttryckte institutionerna sin avsikt att införa tillämpningsföreskrifter för utbetalning av ersättning till de berörda producenterna. Institutionerna åtog sig att gentemot varje ersättningsberättigad producent avstå från att, till dess att dessa förfaranden införts, åberopa den preskription som följer av artikel 43 i stadgan (EEG) för domstolen. Åtagandet var emellertid underordnat villkoret att rätten till ersättning ännu inte skulle vara preskriberad den dag då meddelandet publicerades eller den dag då producenten hade hänvänt sig till en av institutionerna. Institutionerna försäkrade slutligen producenterna om att det förhållandet att de inte hade framställt några anspråk från dagen för meddelandet och till det att tillämpningsföreskrifterna för ersättning införts inte kunde vara till men för dem.
- 14 Till följd av meddelandet av den 5 augusti antog rådet förordning (EEG) nr 2187/93 av den 22 juli 1993 om ett erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter som tillfälligt har varit förhindrade att utöva sin verksamhet (EGT L 196, s. 6, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå, nedan kallad förordning nr 2187/93). I förordningen föreskrivs ett erbjudande om en schablonmässig ersättning till de producenter som hade erhållit särskilda referenskvantiteter på de villkor som föreskrevs i förordningarna nr 764/89 och nr 1639/91.
- 15 I artikel 8 i förordning nr 2187/93 anges att ersättningen inte erbjuds annat än för den period då rätten till ersättning inte är preskriberad. Dagen för avbrott av den femåriga preskriptionstiden enligt artikel 43 i stadgan för domstolen är den dag då en framställning görs hos en av gemenskapens institutioner eller den dag då en talan som väckts vid domstolen registrerats eller senast den 5 augusti 1992, då ovan nämnda meddelande publicerades (artikel 8.2 a). Ersättningsperioden börjar fem år före preskriptionsavbrottet och upphör då producenten erhållit en särskild referenskvantitet med tillämpning av förordningarna nr 764/89 och nr 1639/91.

- 16 Enligt artikel 14 fjärde stycket i förordning nr 2187/93 innebär det förhållandet att erbjudandet antas att vederbörande avstår från att väcka talan, i vilken form det än må vara, mot gemenskapens institutioner med anledning av den omtvistade skadan.

Förfarande och parternas yrkanden

- 17 Genom ansökan inlämnad till förstainstansrättens kansli den 29 oktober 1993 har Mary Aharn och 588 andra sökande, däri inbegripet Alfred Thomas Edward Saint och Christopher Murray, yrkat att artiklarna 8.2 a och 14 fjärde stycket i förordning nr 2187/93 skall ogiltigförklaras, liksom att gemenskapen skall förpliktas att ersätta den skada som har orsakats av att de har förhindrats att utöva verksamhet enligt förordning nr 857/84, i dess genom förordning nr 1371/84 kompletterade lydelse.
- 18 Den 22 december 1993 inlämnade Abbott Trust och 314 andra sökande i förevarande mål en ansökan om interimistiska åtgärder avseende uppskov med tillämpningen av artikel 14 tredje stycket i förordning nr 2187/93 under en frist om tre veckor efter den dag då beslut i målet, T-555/93 R, Jones m. fl. mot rådet och kommissionen meddelades, vilket rörde en begäran om uppskov med verkställigheten av förordning nr 2187/93, i synnerhet artiklarna 8 och 14 fjärde stycket, eller under en frist om två månader efter det att erbjudandet om ersättning i förordningen mottogs, beroende på vilken av dessa frister som löpte ut sist. Förstainstansrätten biföll denna begäran genom beslut av den 12 januari 1994 i mål T-554/93 R, Abbott Trust m. fl. mot rådet och kommissionen (Rec. 1994, s. II-1). Det interimistiska förfarandet T-555/93 R avgjordes genom att förstainstansrättens ordförande den 1 februari 1994 i målet T-278/93 R, T-555/93 R, T-280/93 R och T-541/93 R, Jones m. fl. mot rådet och kommissionen (Rec. 1994, p. II-11) meddelade ett beslut om avslag.
- 19 De behöriga nationella myndigheterna riktade den 27 respektive den 25 januari 1994 ett erbjudande om ersättning enligt förordning nr 2187/93 till Saint och Murray å rådets och kommissionens vägnar.

- 20 Kommissionen, som är svarande endast vad avser skadeståndsyrkandet, har genom beslut av den 30 augusti 1994 tillåtit att intervensera till stöd för rådets yrkanden avseende talan om ogiltigförklaring.
- 21 Då sökandena, med undantag för Saint och Murray, återkallade sin talan, avskrevs målet vad avser dessa sökanden genom beslut av den 8 juni (586 sökande) och den 10 november 1995 (en sökande).
- 22 Förstainstansrätten (första avdelningen i utökad sammansättning) beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet utan föregående åtgärder för bevisupptagning. Parterna utvecklade sin talan under sammanträdet den 21 maj 1996.
- 23 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara artiklarna 8.2 a och 14 fjärde stycket i förordning nr 2187/93,

— förplikta gemenskapen att utge skadestånd om 18 403 ecu till Saint och om 9 342,497 ecu till Murray, med en årlig ränta om 8 procent från och med den 19 maj 1992, beräknad i enlighet med den metod som föreskrivs i artiklarna 6 och 11 i förordning nr 2187/93, för hela den period under vilken de har varit förhindrade att saluföra mjölk,

— i andra hand, förplikta gemenskapen att utge skadestånd om 6 658 ecu till Saint och om 4 306,626 ecu till Murray, beräknat i enlighet med förordning nr 2187/93, för den period som föreskrivs i denna förordning, och

— förplikta svarandena att ersätta rättegångskostnaderna.

24 Rådet har i egenskap av svaranden yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan om ogiltigförklaring och skadeståndstalan eller i andra hand ogillad dem, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

25 Kommissionen har i egenskap av intervenient till stöd för rådets yrkanden i talan om ogiltigförklaring och svaranden i skadeståndstalan, yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan om ogiltigförklaring och skadeståndstalan eller i andra hand ogillad dem, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Yrkandena om ogiltigförklaring

26 Sökandena har åberopat tre grunder till stöd för yrkandet om ogiltigförklaring som avser överträdelse av artikel 43 i domstolens stadga, åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar och åsidosättande av likabehandlingsprincipen.

27 Rådet har med stöd av kommissionen i egenskap av intervenient, invänt att yrkandena om ogiltigförklaring inte kan upptas till prövning och har under alla omständigheter bestridit de grunder som har framförts.

Upptagande till sakprövning

- 28 Rådet har anfört två invändningar om rättegångshinder. Genom den första invändningen påstår rådet att sökandena inte är personligen och direkt berörda av förordning nr 2187/93. Genom den andra invändningen hävdar rådet att producenter inte kan föra talan mot denna förordning i sin egenskap av mottagare av ett erbjudande om ersättning.
- 29 Kommissionen stöder i sin interventionsinlägga rådets yrkanden, men har inte tillfogat några egna invändningar.
- 30 Förstainstansrätten anser att det finns skäl att först undersöka den andra invändningen om rättegångshinder, eftersom en bedömning av den omtvistade rättsaktens verkningar logiskt sett måste föregå en bedömning av om sagda rättsakt påverkar sökandena direkt och personligen.

Den omtvistade rättsaktens verkan

— Parternas argument

- 31 Rådet har med stöd av kommissionen hävdats att förordning nr 2187/93 inte är en rättsakt som kan bli föremål för domstolsprövning. Den har inte någon tvingande verkan, då den inte utan producenternas medgivande ändrar deras rättsliga ställning.
- 32 Kommissionen har tillagt att den lösning som består i att ett icke bindande förlikningserbjudande genom en förordning riktas till SLOM-producenterna har valts

med anledning av svårigheten att förhandla fram en enskild lösning med varje producent. Kommissionen har med hänvisning till domstolens beslut av den 17 maj 1989 i mål 151/88, Italien mot kommissionen (Rec. 1989, s. 1255), och förstainstansrättens dom av den 13 december 1990 i mål T-116/89, Prodifarma m. fl. mot kommissionen (Rec. 1990, s. II-843) hävdad att det inte föreligger någon rättslig skyldighet att anta erbjudandet, vilket så länge det inte har antagits inte har någon inverkan på de rättsliga förfaranden som redan har inletts.

- 33 Villkoren för detta erbjudande är desamma som hade kunnat förekomma i ett förlikningserbjudande som gemenskapen riktar direkt till varje producent. Förordningen är endast ett medel för erbjudandet. Den anger endast den metod som gemenskapen har åtagit sig att tillämpa för det fall att erbjudandet skulle antas (domstolens beslut av den 8 mars 1991 i mål C-66/91 och C-66/91 R, Emerald Meats mot kommissionen, Rec. 1991, s. I-1143). Man har valt formen av förordning, eftersom den ger en garanti om att institutionernas åtgärder är seriösa. De enda bestämmelser i förordningen som är tvingande, det vill säga de som avser vilka myndigheter som är behöriga att handla å gemenskapens vägnar och de som avser de ekonomiska konsekvenserna av att erbjudandet antas, omfattas inte av talan.
- 34 Kommissionen har sammanfattningsvis hävdad att enligt rättspraxis (domstolens dom av den 31 mars 1971 i mål 22/70, kommissionen mot rådet, Rec. 1971, s. 263) är det en rättsakts innehåll, och inte dess form, som är avgörande för huruvida den kan bli föremål för talan. Det framgår emellertid av en analys av förordning nr 2187/93 att det erbjudande som anges i dess bestämmelser inte skiljer sig från ett förlikningserbjudande som en institution riktar direkt till en producent. De villkor som gäller för ett sådant erbjudande kan inte bli föremål för talan — detsamma gäller bestämmelserna i ovannämnda förordning som är av samma slag.
- 35 Enligt sökandena har flertalet SLOM-producenter med beaktande av omständigheterna inte något annat val än att anta det erbjudande som har framställts med stöd av förordning nr 2187/93. Kommissionen har emellertid medgett att en förordning kan bli föremål för talan om den föreskriver en tvingande uppgörelse utan minsta valmöjlighet. Talan kan under dessa omständigheter upptas till sakprövning.

— Förstainstansrättens bedömning

- 36 Endast de rättsakter som har bindande rättsverkningar som kan påverka sökandens intressen genom att väsentligt förändra dennes rättsliga ställning kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring (domstolens dom av den 11 november 1981 i mål 60/81, IBM mot kommissionen, Rec. 1981, s. 2639, punkt 9, förstainstansrättens beslut av den 30 november 1992 i mål T-36/92, SFEI m. fl. mot kommissionen, Rec. 1992, s. II-2479, punkt 38, och av den 21 oktober 1993 i mål T-492/93 och T-492/93 R, Nutral mot kommissionen, Rec. 1993, s. II-1023, punkt 24, förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-154/94, Comité des salines de France och Compagnie des salins du Midi et des salines de l'Est mot kommissionen, REG 1996, s. II-1377, punkt 37).
- 37 I föreliggande fall framgår det tydligt av det fjärde övervägandet i ingressen till förordning nr 2187/93 samt av artiklarna 1, 8 och 14 i denna lästa tillsammans att ett system för att erbjuda SLOM I- och SLOM II-producenter ersättning inrättas genom sagda förordning. I det fjärde övervägandet och i artiklarna 8 och 14 används nämligen ordet "erbjudande", uttrycken "ersättningen erbjuds endast...", "ersättningen erbjuds" samt "erbjudande om ersättning". Det framgår likaledes av det fjärde övervägandet, och särskilt av artikel 11 i den omtvistade förordningen, att erbjudandena är schablonartade, eftersom beloppen beräknas utan beaktande av de skador som faktiskt har åsamkats eller av detaljerna i respektive producents situation. Producenterna förfogar över en frist om två månader för att anta erbjudandet. Skulle erbjudandet antas innebär detta att vederbörande avstår från att väcka talan mot institutionerna angående den skada som har orsakats (artikel 14 fjärde stycket). Om erbjudandet avböjs är det inte längre bindande för institutionerna (artikel 14 tredje stycket i förordningen), men producenterna har fortfarande möjlighet att väcka skadeståndstalan mot gemenskapen.
- 38 Det framgår således, som rådet har hävdad, att förordning nr 2187/93 är begränsad till att föreskriva att ett erbjudande om ersättning för den period som har fastställts i enlighet med dess artikel 8 skall riktas till de mjölkproducenter som har orsakats skada till följd av att förordning nr 857/84 har tillämpats. De bestämmelser genom vilka detta schablonerbjudande regleras ger närmare bestämt dessa producenter möjlighet att begära att de erbjuds och beviljas en tidsfrist om två månader för att anta erbjudandet. Det ligger i erbjudandets natur att det har vissa konsekvenser om

det antas, eftersom det innebär att vederbörande avstår från att väcka talan mot institutionerna. Huruvida erbjudandet antas fortfar emellertid att vara en valmöjlighet som producenterna förfogar över.

39 För det fall producenten inte skulle anta erbjudandet förblir denne i exakt samma situation som om ifrågavarande förordning inte hade antagits, eftersom producenten fortfarande har rätt att väcka skadeståndstalan med stöd av artiklarna 178 och 215 i EG-fördraget.

40 Det framgår således av innehållet i den omtvistade förordningen att rådet i själva verket har givit de producenter som har rätt till skadestånd ytterligare ett sätt att få ersättning. Som har nämnts ovan kunde producenterna redan tidigare väcka skadeståndstalan med stöd av artiklarna 178 och 215 i fördraget. Då antalet berörda producenter (se ovan punkt 13) enligt övervägandena i förordning nr 2187/93 innebär att det är omöjligt att beakta varje enskild situation, ger den omtvistade rättsakten dessa producenter en möjlighet att erhålla den ersättning som de har rätt till utan att de måste väcka skadeståndstalan.

41 Vad beträffar producenterna är således förordning nr 2187/93 av samma slag som ett förlikningsanbud som kan antas eller avböjas och utgör ett alternativ till att avgöra tvisten vid domstol. Producenternas rättsliga ställning påverkas inte negativt, eftersom den omtvistade rättsakten inte inskränker deras rättigheter. Det förhåller sig tvärtom så, att förordningen erbjuder ytterligare en möjlighet att erhålla skadestånd.

42 Vad beträffar artiklarna 8 och 14 i förordning nr 2187/93, som sökandena särskilt har begärt ogiltigförklarade, föreskrivs i dessa endast den period för vilken ersättning erbjuds och konsekvenserna av att erbjudandet antas. Eftersom det är frivilligt att anta erbjudandet, är dessa bestämmelsers verkningar beroende av viljan hos varje producent som har mottagit ett förlikningsanbud.

- 43 Under dessa förutsättningar, och med hänsyn till vad som har fastställts beträffande rättsakter som endast ger uttryck för en institutions avsikter (domstolens dom av den 27 september 1988 i mål 114/86, Förenade kungariket mot kommissionen, Rec. 1988, s. 5289, punkterna 12 och 13), anser förstainstansrätten att förordning nr 2187/93, i den mån den föreskriver om ett erbjudande till producenterna, inte är en rättsakt som producenterna kan ifrågasätta inom ramen för en talan om ogiltigförklaring.
- 44 Det bör dessutom tilläggas att förordning nr 2187/93, förutom erbjudandet om ersättning och de villkor som ställs för detta, inte har någon rättsverkan gentemot producenterna. De regler i förordningen som inte avser erbjudandet om ersättning eller dess villkor är nämligen endast tillämpliga på de nationella myndigheterna.
- 45 Yrkandena om ogiltigförklaring skall följaktligen avvisas utan att det är nödvändigt att pröva den första grunden om avvisning.

Skadeståndsyrkandena

- 46 Sökandena har i första hand med stöd av artikel 215 i fördraget yrkat att gemenskapen skall förpliktas att ersätta den skada som de påstår att de har orsakats. Denna skada beräknas enligt beräkningsgrunden i förordning nr 2187/93 inte endast för den period som omnämns i ovannämnda förordning, utan för hela den period under vilken de har varit förhindrade att producera. Saint har begärt skadestånd om 18 403 ecu och Murray skadestånd om 9 342,497 ecu med en årlig ränta om 8 procent från den dag då domen i målet Mulder II meddelades.

- 47 Sökandena har i andra hand begärt att gemenskapen skall förpliktas att erlægga den ersättning som följer av förordning nr 2187/93.
- 48 Institutionerna har invänt att skadeståndsyrkandena inte kan prövas.
- 49 Saint har i sin replik ändrat det skadeståndsbelopp som har begärts och åberopat ett fel i tillämpningen av de faktorer som skall användas vid beräkningen enligt förordning nr 2187/93. Denne har ökat sitt förstahandskrav till 30 686 ecu och det alternativa kravet till 12 052,12 UKL. Murray har ökat det belopp som han begär i andra hand till 4 724,27 IRL.
- 50 De två sökandena har med hänvisning till sakkunniga hävdad att omfattningen av den skada som de faktiskt har orsakats är högre än den ersättning som har begärts. Den skada som Saint har orsakats uppgår till 43 301 UKL och den skada som Murray har orsakats uppgår till 17 781 IRL.

Upptagande till sakprövning

Parternas argument

- 51 Rådet har hävdad att skadeståndsyrkandena skall avvisas då de inte är förenliga med rättegångsreglerna. Det ankommer på sökanden att inom ramen för en skadeståndstalan specificera det belopp som motsvarar den skada som har orsakats och att bifoga korresponderande bevisning. Sökandena skall i detta fall även uppge de inkomster som de har förvärvat under den period under vilken de har varit förhindrade att producera mjölk.

- 52 Enligt kommissionen skall sökandena visa att det föreligger ett orsakssamband mellan institutionernas rättsakt och skadan. Dessa har emellertid begränsat sig till att anföra de omständigheter som avser förordning nr 2187/93. Deras yrkanden skall avvisas (förstainstansrättens dom av den 10 juli 1990 i mål T-64/89, Automec mot kommissionen, Rec. 1990, s. II-367, punkt 73—76), eftersom det saknas uppgifter om särskilda omständigheter som skulle ha förhindrat fastställandet av den faktiskt lidna skadan. De skadeståndsbelopp som anges i repliken är för övrigt baserade på sökandenas beräkningar, och de har ännu inte preciserat vilken metod som har tillämpats.
- 53 Sökandena har bestridit de skäl för avvisning som rådet och kommissionen har åberopat. De anser att deras ansökan uppfyller kraven i artikel 44 i rättegångsreglerna, då den innehåller en sammanfattning av grunderna för talan. De har företett ny bevisning till stöd för sin replik, bland annat sakkunnigrapporter.

Förstainstansrättens bedömning

- 54 Enligt artikel 44.1 c i rättegångsreglerna skall ansökan innehålla uppgift om saken och en sammanfattning av grunderna för talan.
- 55 Frågan om ansökan i detta fall uppfyller kraven i denna bestämmelse kan inte bedömas utanför den särskilda ramen för tvister avseende mjölkkvoter. Ansökan avser ersättning för den skada som sökandena har orsakats i egenskap av mjölkproducenter, med anledning av tillämpningen av förordning nr 857/84.
- 56 Det framgår emellertid av handlingarna i målet att sökandena har erhållit erbjudanden om ersättning under förfarandet, närmare bestämt den 27 och 25 januari 1994, från de behöriga nationella myndigheterna å rådet och kommissionens vägnar

inom ramen för förordning nr 2187/93. Genom denna rättsakt avser gemenskapen att ersätta de producenter som uppfyller de angivna villkoren i domen i målet Mulder II (se ovan punkterna 13 och 14). Det skall i detta skede i resonemanget följaktligen konstateras — utan att föregå bedömningen av ifrågavarande förordnings tillämpning på det sätt som sökandena har angivit, vilket är en fråga som rör saken — att institutionerna har medgivit att de villkor som fastställs i förordningen, det vill säga att skada har orsakats till följd av att gemenskapen på ett rättsstridigt sätt har förhindrat producenterna att leverera mjölk, är uppfyllda vad avser flertalet sökanden.

- 57 Påståendet i ansökan att det föreligger en skada som har orsakats av en rättsakt som har utfärdats av en institution är i detta sammanhang tillräckligt för att kraven i rättegångsreglerna skall kunna anses vara uppfyllda, med hänsyn till det erbjudande om ersättning som har riktats till sökandena å svarandenas vägnar. Det förhållandet att ansökan är kortfattad har för övrigt inte hindrat rådet och kommissionen att försvara sina intressen på ett ändamålsenligt sätt.
- 58 Det skall i detta sammanhang noteras att de rättsgrunder som åberopas i ansökan kan vara mycket kortfattade förutsatt att sökanden, vilket var fallet i detta mål (se nedan punkt 101), under förfarandet lämnar de klagande uppgifter som är nödvändiga (domstolens dom av den 14 maj 1975 i mål 74/74, CNTA mot kommissionen, Rec. 1975, s. 533, punkt 4), bland annat genom sakkunnigrapporter.
- 59 Det följer av detta att ansökan i förevarande mål innehåller de uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla kraven i rättegångsreglerna och att skadeståndsyrkandena följaktligen kan prövas.
- 60 Med beaktande av de yrkanden som har framförts i första och i andra hand skall det därför först prövas om det föreligger rätt till ersättning enligt artikel 215 i fördraget och omfattningen av den, sedan skall det prövas om det föreligger rätt till ersättning som särskilt är grundad på förordning nr 2187/93, och slutligen skall frågan om ersättningsbeloppet prövas.

Föreligger det rätt till ersättning enligt artikel 215 i fördraget och i så fall vilken är omfattningen?

Om det föreligger rätt till ersättning

- 61 Sökandena har åberopat den skada som har orsakats under hela den period som de har varit förhindrade att saluföra mjölk med tillämpning av förordning nr 857/84.
- 62 Svarandena har bestridit att den skada som åberopas faktiskt har uppstått.
- 63 Vad avser skadeståndsyrkandena konstaterar förstainstansrätten att det framgår av domen i målet Mulder II att gemenskapen är ansvarig i förhållande till varje producent som har orsakats en ersättningsbar skada, med anledning av att de har förhindrats att leverera mjölk med tillämpning av förordning nr 857/84, såsom institutionerna har medgivit i meddelandet av den 5 augusti (punkterna 1 och 3).
- 64 Med beaktande av handlingarna i målet, vilka inte har bestridits av svarandena, ingår sökandena i den grupp av producenter som avses i detta meddelande. De har undertecknat åtaganden att icke saluföra mjölk inom ramen för förordning nr 1078/77 och till följd av tillämpningen av förordning nr 857/84 har de förhindrats att återuppta saluförandet av mjölk då dessa åtaganden löpte ut.
- 65 De behöriga nationella myndigheterna har för övrigt den 27 respektive den 25 januari 1994 med tillämpning av förordning nr 2187/93 givit dem erbjudanden — å rådets och kommissionens vägnar — som var avsedda att ersätta den skada som de har orsakats.

- 66 Under dessa omständigheter har sökandena rätt att erhålla ersättning av svarandena med anledning av den skada som de har orsakats.
- 67 För att kunna fastställa ett skadeståndsbelopp är det emellertid nödvändigt att omfattningen av rätten till ersättning fastställs, det vill säga framförallt den period för vilken ersättning skall erläggas. Det skall därför prövas om, och i vilken omfattning, sökandenas yrkanden är preskriberade. Därför skall förstainstansrätten beakta de argument avseende denna fråga som parterna har framfört inom ramen för yrkandena om ogiltigförklaring.

Preskription

— Parternas argument

- 68 Sökandena har hävdats att den preskriptionsfrist som föreskrivs i artikel 43 i domstolens stadga började löpa först den 28 april 1988, då domen i målet Mulder I meddelades, i vilken förordning nr 857/84 ogiltigförklarades. Således har deras rätt inte preskriberats.
- 69 De har åberopat domstolens rättspraxis (bland annat dom av den 27 januari 1982 i mål 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 och 5/81, Birra Wührer m. fl. mot rådet och kommissionen, Rec. 1982, s. 85, nedan kallad domen i målet Birra Wührer I, och av den 13 november 1984 i mål 256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 och 282/82, Birra Wührer m. fl. mot rådet och kommissionen, Rec. 1984, s. 3693, nedan kallad domen i målet Birra Wührer II), enligt vilken preskriptionsfristen i princip inte kan börja löpa innan samtliga villkor som avser skyldigheten att ersätta en skada är uppfyllda. Enligt sökandena innebär emellertid denna rättspraxis inte att det är uteslutet att preskriptionsfristen kan inledas efter det att skadan har uppkommit. Den rättspraxis som har utvecklats av domstolen på senare tid visar för övrigt att den tidpunkt då preskriptionsfristen börjar löpa under vissa omständigheter kan inträffa efter det att skadan har uppkommit. I dom av den 7 november 1985 i mål 145/83, Adams mot kommissionen (Rec. 1985, s. 3539, nedan kallad

domen i målet Adams), förklarade domstolen att preskriptionsfristen inte kan göras gällande mot den som först vid en senare tidpunkt har kunnat erhålla kännedom om skadans uppkomst och som således inte kunde inlämna sin ansökan innan fristen hade löpt ut.

- 70 Enligt sökandena skall det presumeras att en gemenskapsförordning som den på grundval av vilken SLOM-producenterna har förhindrats att återuppta mjölkproduktionen är rättsenlig och bindande så länge som domstolen inte har fastställt att den är rättsstridig. Villkoren för ersättningsskyldigheten för en skada var följaktligen uppfyllda först då domen i målet Mulder I meddelades. Personerna som har lidit skada till följd av att förordning nr 857/84 var rättsstridig har således först vid denna tidpunkt erhållit kännedom om de omständigheter som gav dem rätt att väcka skadeståndstalan mot gemenskapen.
- 71 Sökandena anser att rådet inte kan invända mot detta resonemang att domen i målet Mulder I har retroaktiv verkan från den dag då förordning nr 857/84 trädde ikraft. De har framhållit att trots att denna dom har retroaktiv verkan borde rådet ha utfärdat en rättsakt för att verkställa den, vilket rådet gjorde först ett år senare.
- 72 Enligt sökandena kan man inte — som svarandena har gjort — hävda att producenterna borde ha väckt talan för att avbryta preskriptionen. De gjorde inte detta endast på grund av att de hade förtroende för institutionerna som genom att inte göra gällande preskription mot sökanden Heinemann i målet Mulder II, hade givit dem anledning att tro att de hade avstått från en sådan invändning.
- 73 Rådet har hävdat att domstolen i domen i målet Birra Wührer II (punkt 22) preciserar att preskriptionstiden inte kan börja löpa när den rättsakt som korrigerar en tidigare rättsstridig rättsakt träder ikraft. Av detta följer att även den dag som sökandena gör gällande, det vill säga den dag då domen i målet Mulder I meddelades, kan uteslutas. Denna dag är i själva verket endast en variant till dagen för ikraftträdande av de förordningar som korrigerade den rättsstridiga förordning

nr 857/84. Det framgår emellertid av en fast rättspraxis (domstolens dom av den 27 mars 1980 i mål 66/79, 127/79 och 128/79, Salumi, Rec. 1980, s. 1237) att en dom som har avkunnats med stöd av artikel 177 i fördraget, såsom domen i målet Mulder I, avser en tolkning av den rättsliga situationen från den dag då ifrågavarande gemenskapsrättsakt trädde ikraft och inte från den dag då domen meddelas. Det var följaktligen från den dag då förordning nr 857/84 trädde i kraft rättsstridigt att inte tilldela de berörda producenterna referenskvantiteter.

- 74 Rådet har hävdats att förevarande fall på ett väsentligt sätt skiljer sig från det fall som var föremål för prövning i målet Adams. I det senare målet erhöll sökanden kännedom om den faktiska orsaken till den skada denne lidit först flera år efter det att den uppkommit och efter det att den normala preskriptionsfristen hade löpt ut. I förevarande mål visste däremot sökandena från den dag då deras åtagande att inte saluföra löpte ut att de var förhindrade att producera mjölk. De kände således från och med denna dag till orsaken till detta, det vill säga att det inte skedde någon tilldelning av referenskvantiteter genom förordning nr 857/84.
- 75 Rådet har slutligen hävdats att det inte gjorde gällande preskription med avseende på sökanden Heinemann i målet Mulder II, eftersom denne hade avbrutit preskriptionen genom att sända en skrivelse till institutionerna innan han väckte talan.
- 76 Rådet har avslutningsvis gjort gällande att sökandens talan är preskriberad till den del den avser skada som har uppkommit före den 5 augusti 1987, det vill säga mer än fem år före meddelandet av den 5 augusti.
- 77 Enligt kommissionen kunde sökandena väcka talan från och med då de hade förvägrats en referenskvantitet. Med hänsyn till att en skadeståndstalan har en självständig karaktär skulle de ha kunnat inleda en talan av detta slag utan att behöva visa att den ifrågavarande lagstiftningen var ogiltig (domstolens ovannämnda dom CNTA mot kommissionen, av den 28 mars 1979 i mål 90/78, Granaria mot rådet och kommissionen, Rec. 1979, s. 1081, och av den 4 oktober 1979 i mål 241/78, 242/78 och 245/78—250/78, DGV m. fl mot rådet och kommissionen, Rec. 1979,

s. 3017). Kommissionen har bestridit sökandenas påstående att producenterna inte kände till att de kunde väcka en skadeståndstalan innan förordning nr 857/84 hade ogiltigförklarats. Den har gjort gällande att enligt detta argument skulle ingen väcka talan såvida en myndighet inte först hade erhållit en ogiltigförklaring av den rättsakt som hade orsakat skadan. Det framgår av en fast rättspraxis att det för att det skall vara möjligt att väcka en skadeståndstalan inte förutsätts att det föreligger en ogiltigförklaring (domstolens dom av den 2 december 1971 i mål 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt mot rådet, Rec. 1971, s. 975). Det ankommer således på producenterna att vara vaksamma vid tillvaratagandet av sina rättigheter. Sökandena har tvekat inför de risker som är förenade med att väcka talan och priset för denna tvekan var att tiden gick.

— Förstainstansrättens bedömning

- 78 För att kunna fastställa i vilken mån ansökningarna har preskriberats är det nödvändigt att först fastställa när skadan uppkom och sedan fastställa vid vilken tidpunkt ett preskriptionsavbrott skedde.
- 79 Preskriptionsfristen i artikel 43 i domstolens stadga börjar inte löpa innan samtliga villkor för ersättningskyldighet är uppfyllda (domen i målet Birra Wührer I, punkt 10).
- 80 Förstainstansrätten har i detta fall redan fastställt att dessa villkor är uppfyllda vad avser flertalet sökanden (se ovan punkt 66).
- 81 I motsats till vad sökandena påstår är en ogiltigförklaring av förordning nr 857/84 inte ett villkor för ersättningskyldighet. Då en skadeståndstalan enligt artikel 215 andra stycket i fördraget är oberoende i förhållande till en talan om ogiltigförklaring, är dess anhängiggörande inte heller beroende av att det har fastställts att den rättsakt som har givit upphov till skadan är rättsstridig.

- 82 Den skada som sökandena i detta fall har lidit är direkt orsakad av en normativ rättsakt, nämligen förordning nr 857/84. Den har således uppkommit den dag, efter det att deras åtaganden att inte saluföra mjölk hade löpt ut, då sökandena skulle ha kunnat återuppta mjölkleveranserna om de inte hade förvägrats tilldelning av referenskvantiteter. Denna dag var villkoren för en skadeståndstalan mot gemenskapen uppfyllda.
- 83 Sökandenas argument att rådet, trots att den dom genom vilken förordning nr 857/84 ogiltigförklarades hade retroaktiv verkan, borde ha utfärdat en rättsakt för dess verkställande kan inte godtas. Denna rättsakt berör endast återupptagandet av mjölkproduktionen. Den rör inte på något sätt frågan om ersättning till producenterna.
- 84 Domen i målet Adams kan inte åberopas på ett ändamålsenligt sätt, eftersom omständigheterna i det målet skilde sig åt från dem som i detta fall är för handen. Sökanden i målet Adams hade lidit en skada som denne på ett rimligt sätt kunde tillskriva tredje man och denna skada hade befunnits föreligga under omständigheter under vilka denne inte borde ha misstänkt att gemenskapen var ansvarig. I ett sådant fall skall det faktiskt tas hänsyn till den tidpunkt då sökanden fick kännedom om den omständighet som gav upphov till skadan. Domstolen fastslog följaktligen att preskriptionsfristen inte kan göras gällande mot en person som har orsakats skada och som har kunnat erhålla kännedom om dess orsak först vid en senare tidpunkt och som inte har förfogat över en rimlig frist för att handla (domen i målet Adams, punkt 50).
- 85 Som rådet och kommissionen har framfört följer det för övrigt inte av domen i målet Adams att preskriptionsfristen börjar löpa först från och med den tidpunkt då den person som har lidit skada har kännedom om att rättsakten är rättsstridig. Vad domstolen har betonat är att det inte är kännedom om att rättsakten är rättsstridig, utan om den omständighet som har orsakat skadan, som är av betydelse. I detta fall kunde emellertid sökandena, då de förhindrades att leverera mjölk, inte tvivla på att denna situation var följden av tillämpningen av en normativ rättsakt, nämligen förordning nr 857/84.

- 86 Slutligen kan sökandena inte på ett ändamålsenligt sätt göra gällande att rådet inte framställde en invändning om preskription i förhållande till sökanden Heinemann i målet Mulder II. Som rådet har anfört hade ifrågavarande sökande i det målet tidigare avbrutit preskriptionen genom en skrivelse riktad till institutionerna.
- 87 Under dessa omständigheter började preskriptionsfristen löpa den dag, efter det att åtagandet att inte saluföra hade löpt ut, då sökandena förhindrades att återuppta mjölkleveranserna till följd av att de förvägrades tilldelning av en referenskvantitet. Denna dag är vad avser Saint den 1 april 1984, det vill säga den dag då förordning nr 857/84 trädde ikraft, vilket skedde efter det att vederbörandes åtagande att icke saluföra hade löpt ut. Vad avser Murray inträffade denna dag den 14 maj 1985, det vill säga dagen efter det att dennes åtagande löpte ut.
- 88 Det är av betydelse vid fastställande av preskriptionstiden att den skada som gemenskapen har att ersätta inte uppkom omedelbart. Denna skada uppstod under en viss tid då sökandena inte kunde erhålla en referenskvantitet och således inte kunde leverera mjölk. Det är fråga om en fortlöpande skada, som upprepas dagligen. Rätten till ersättning avser således på varandra följande perioder som påbörjas varje dag då saluförande inte har varit möjligt. I förhållande till dagen för utfärdande av den rättsakt vilken innebär preskriptionsavbrott är följaktligen preskriptionen i artikel 43 i domstolens stadga tillämplig på perioden fem år före denna dag, utan att detta påverkar de anspråk som har uppkommit under senare perioder.
- 89 Det framgår av ovanstående att det är nödvändigt att fastställa den dag då preskriptionsfristen avbröts för att kunna bestämma i vilken mån sökandens anspråk har preskriberats.
- 90 Preskriptionen avbröts med tillämpning av artikel 43 i domstolens stadga av sökandena den 29 oktober 1993, då deras talan väcktes. Svarandeinstitutionerna har

genom meddelandet av den 5 augusti (punkterna 2 och 3), som följde av att domstolen fastställde att producenterna har rätt till ersättning (se punkt 13 ovan), icke desto mindre, i förhållande till de producenter som har lidit skada till följd av tillämpningen av förordning nr 857/84, åtagit sig att inte göra gällande preskription enligt artikel 43 i domstolens stadga innan fristen för att inge ersättningsanspråk, för vilket närmare bestämmelser skall utfärdas senare, har löpt ut.

- 91 Dessa bestämmelser har antagits i förordning nr 2187/93. Den begränsning som institutionerna själva har åtagit sig i förhållande till rätten att åberopa preskription med tillämpning av artikel 10.2 andra stycket i denna förordning löpte ut den 30 september 1993 i förhållande till de producenter som inte har ingett ersättningsanspråk inom ramen för förordningen. Det följer av denna förordnings uppbyggnad att i de fall producenter har ingett ersättningsanspråk har denna begränsning löpt ut då fristen för att anta erbjudandet i anledning av detta anspråk löpte ut.
- 92 I detta fall framställde sökandena ersättningsanspråk inom ramen för förordning nr 2187/93 före den 30 september 1993, men de väckte talan den 29 oktober 1993, innan ett erbjudande hade riktats till dem. Då den rättsakt som innebar preskriptionsavbrott således förelåg i oktober 1993, kan institutionerna inte göra gällande preskription vad avser perioden efter den 5 augusti 1992. Det är under dessa omständigheter, vilket för övrigt följer av rådets resonemang, denna senare dag, och inte den dag då den rättsakt som innebär preskriptionsavbrott förelåg, som skall beaktas, vid fastställandet av den period för vilken ersättning skall utges.
- 93 Denna period omfattar de fem åren före den 5 augusti 1992 (se i detta avseende domen i målet Birra Wührer II, punkt 16). Ändå är den period för vilken ersättning faktiskt skall erläggas begränsad till tiden mellan den 5 augusti 1987 och den 28 mars 1989, dagen innan förordning nr 764/89 trädde ikraft, vilken — eftersom den därefter möjliggjorde tilldelning av särskilda referenskvantiteter till SLOM I-producenterna — innebar att den skada som dessa hade orsakats upphörde.
- 94 Sökandenas anspråk har således preskriberats vad avser perioden före den 5 augusti 1987.

Rätt till ersättning enligt förordning nr 2187/93

- 95 Sökandena har till stöd för sitt andrahandsyrkande gjort gällande att enligt principen om god tro kan de under alla omständigheter inte förlora rätten till ersättning enligt förordning nr 2187/93. De har i detta avseende hänvisat till det angivna beloppet i det erbjudande som har riktats till dem.
- 96 Rådet har hävdats att sökandena, som har beslutat sig för att väcka talan med stöd av artikel 215 i fördraget, skall visa den faktiska omfattningen av den skada som de har orsakats och att det är uteslutet att i detta sammanhang hänvisa till det angivna beloppet i ett eventuellt erbjudande enligt förordning nr 2187/93.
- 97 Kommissionen har även hävdats att när sökandena väl har avböjt det erbjudande som de har fått, skall de visa att de uppfyller villkoren i artikel 215 i fördraget.
- 98 Det skall i detta avseende konstateras att förordning nr 2187/93 innehåller strikta bestämmelser angående accept av det erbjudande om ersättning som föreskrivs i den.
- 99 Då sökandena inte antog detta erbjudande, vilket de för övrigt hade kunnat göra samtidigt som deras talan var anhängig (artikel 14 i förordning nr 2187/93), har de inte längre någon rätt enligt denna förordning, eftersom erbjudandet inte längre är bindande för institutionerna (se ovan punkt 37).
- 100 Således kan sökandenas andrahandsyrkande inte bifallas.

Skadeståndsbeloppet

- 101 Sökandena har yrkat skadestånd om 18 403 ecu vad avser Saint respektive om 9 342,497 ecu vad avser Murray. De har även yrkat ränta på det skadeståndsbeloppet från och med den 19 maj 1992, då domen i målet Mulder II meddelades. Det belopp som Saint har begärt har i repliken ökat till 30 686 ecu. Sökandena har till stöd för sina yrkanden hänvisat till sakkunniga enligt vilka den faktiska skadan uppgår till 43 301 UKL för Saint respektive till 17 781 IRL för Murray.
- 102 Svarandena har hävdad att den statistiska rekonstruktion av skadorna som sökandena har framlagt tvärtemot vad de påstår visar att de inte har lidit någon skada till följd av att de inte har tilldelats någon referenskvantitet. I synnerhet kommissionen har kritiserat sökandena för att de inte har framlagt uppgifter om vilka faktiska intäkter de har haft istället för intäkterna från mjölkproduktion, för att de i detta avseende har stött sig på en felaktig grund för jämförelse och för att de vid beräkningen felaktigt har beaktat en ränta som är hänförlig till tiden före det att domen i målet Mulder II meddelades. Kommissionen har för övrigt på ett flertal punkter bestridit de sakkunnigrapporter som har framlagts och har anmodat förstainstansrätten att inte beakta den beräkning som sökandena har gjort.
- 103 Det skall påpekas att parterna ännu inte har haft möjlighet att uttala sig om det skadeståndsbelopp som avser den period som förstainstansrätten har fastställt, det vill säga från den 5 augusti 1987 till den 28 mars 1989.
- 104 Förstainstansrätten anser att det inte är uteslutet att tvisten kan lösas utanför domstol. Svarandena har genom de behöriga nationella myndigheterna riktat ett erbjudande om schablonersättning inom ramen för förordning nr 2187/93 till sökandena, den 27 respektive den 25 januari 1994. Sökandena å sin sida har i andra hand yrkat att institutionerna skall förpliktas erlagga föreslagna schablonbelopp (se ovan punkt 95—100).

- 105 Förstainstansrätten uppmanar under dessa omständigheter parterna att mot bakgrund av förevarande dom inom en frist om tolv månader uppnå en överenskommelse om skadeståndsbeloppet för hela den ersättningsbara skadan. Skulle en överenskommelse inte komma till stånd skall parterna inom denna frist inge uppgift till förstainstansrätten om sina beloppsmässiga yrkanden.

Rättegångskostnader

- 106 Mot bakgrund av vad som har anförts ovan i punkt 105 skall beslut om rättegångskostnaderna meddelas senare.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (första avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Yrkandena om ogiltigförklaring av artikel 8.2 a och 14 fjärde stycket i rådets förordning (EEG) nr 2187/93 av den 22 juli 1993 om erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter som tillfälligt har varit förhindrade att utöva sin verksamhet skall avvisas.
- 2) Svarandena skall ersätta sökandena för den skada som de har lidit till följd av tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter, kompletterad genom kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 om tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning (EEG) nr 804/68, eftersom det i dessa förordningar inte föreskrivs om tilldelning av en referenskvantitet till de producenter som i enlig-

het med ett åtagande som har gjorts enligt rådets förordning (EEG) nr 1078/77 av den 17 maj 1977 om införande av ett bidragssystem för avstående från saluförande av mjölk och mjölkprodukter och för omställning av mjölkkobesättningar, inte har levererat mjölk under det referensår som den ifrågavarande medlemsstaten har valt.

- 3) Den period för vilken sökandena skall ersättas för den skada som har orsakats till följd av att förordning nr 857/84 har tillämpats inleddes den 5 augusti 1987 och avslutades den 28 mars 1989.
- 4) Parterna skall inom en frist om tolv månader från meddelandet av denna dom underrätta förstainstansrätten om vilka belopp som enligt en gemensam överenskommelse skall erläggas.
- 5) I avsaknad av en överenskommelse skall de inom samma frist underrätta förstainstansrätten om sina beloppsmässiga yrkanden.
- 6) Beslut om rättegångskostnaderna kommer att meddelas senare.

Saggio

Bellamy

Kalogeropoulos

Tiili

Moura Ramos

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 april 1997.

H. Jung

A. Saggio

Justitiesekreterare

Ordförande